

עין משפט
נר מצוה

פרד:

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

מסורת הש"ס

(א) [לקמן פ"ו: 10:] (ב) [במשנה
לחמ"ה ה"ט, 1] (ג) [דף פ"א,
ד] (ד) [פ"ג: 10:] (ה) [כ"ג: 10:]
(ו) [כ"ג: 10:] (ז) [כ"ג: 10:]
חז"ל.

הגהות הב"ח

(א) ה"י ד"ה ולא מבעיל
וכי ולא מריקא אין
טמין: (ב) ר"ה ב"מ
וכי לא חזי למשמייה
דמזל אבל לבני רה"ר
חזי דאין להם רישו
אחר להשתמש להביח
כובעיהו ונחמין אותן
לזה שבפ"ח וז"ל דמזק
לזה: (ג) ר"ה ד"ה ג' וי'
מגופסת ד"א הי"ח:
(ד) ב"א"ר להשתמש בו
מותר ד"רין: (ה) ב"א"ר
ותשמיש נחמ הוא ולא:
(ו) ב"א"ר טפי נחמ מלבני
רה"ר:

מוסף רש"י

שהיה אסורות. למלאת
נכק העלייה עד שיערו
והחמורה נכק שלה אין
נכך למר שהיא אסורה
דלא מכלמית לרה"י ק"ל
ממלא: (דף פ"ו: 10.)

א ונטויע אר"ם ס"י שנה
קפ"י: (ב)
ב [מ"י פ"ד מ"ג] שנת
ה' ט עושיע אר"ם ס"י
שנה פ"י: (ג)

רבינו חננאל

ח"ש וכן ב' גוטרות
זו למעלה וזו עליונה
מחיצה לעליונה ולא עשו
לחתונה שמים אסורות
עד שיערבו. ופרקי רב
א"ר בר אבהו בבבלי
בני תחתונה דרך עליונה
למלאות. אבי אמר כגון
דקיימא חזויהו סמוכות
זו לזו בתוך י' טמנים,
ולא מיבעיא קאמר כו'.
ואסיקנא כל במדא רישתא
לא אסרין כל ביהא ביה
לזה כפ"ה. פ"י חז"ל
רשותא (א"ר) קיימין
חזויהו בתוך י' טמנים.
ומנא תירא, כי הא דאמר
רב יהודי אמר שמואל,
גג הסמוך לרשות הרבים.
צריך סולם קבוע להחיר.
ורקיעין סולם קבוע אין
סולם עראי לא. אמאי לזה
שכפול עראי תשימישו
בנחת הוא אמאי לא
ידיבין ליה. לאו משום
דאסרין כל חזא רישתא
לא אסרין כל שחשימישו
בנחת ליה ידיבין (ל"ה).
ודחי רב פפא לאו פסום
דחזא רישתא אינון אלא
משום דשחשימי ביה
כבונתא וסודרא. פ"י לובש
כונתא וסודרא ומשיל
לזו להאי גג מריש
הרבים שנמצא משחשי
בו עד ידי כותף. אמאי
רב יהודה אמר שמואל

לא מיבעיא קאמר. דבשלמא לרב נקט
לזה צוריקה ולזה בשלשול שיהא אסורים אלא השמא דקיימי
בגו עשרה מה לי עשו לעליונה מה לי עשו לתחתונה כך פירש רש"י
ולרב אלא בר אבהו נמי דאוקמה בבבלי בני תחתונה דרך עליונה
למלאות קמ"ל טובא אע"ג דאמר
בסוף פרק מעבדן (לעיל דף נ"ט):
דטולס כדמ' ממילא עליו ולא אסר
הכל לענין ליחשב תשמיש בנחת
כלזה בשלשול ולזה בשלשול אסרי:
גג הסמוך לרה"ר. פירש בקונטרס
שאינו מוקף חצר בכל נדדיו אלא
ידו אחד רה"ר וסמס גג גבוה עשרה
וחס שם מרפסת דלא גבוהה עשרה
מרה"ר וממנה עולין לגג ופחות
מעשרה הוא לה אלמא אע"ג דלמרפסת
כפתח ולבני רה"ר אינו ראו כיון
דמרפסת ורה"ר בגו עשרה דהרדי
קיימי אסרי אהרדי דאי לאו הכי
טעמא מאי היו אסרי דמרפסת
מגופסת היא למעלה ופחות נעשרה
אמות לרה"ר דאי לא מגופסת היא
סביב כיון דלא גבוה עשרה כרמלית
היא וסולם לא מהני עה דקא מטלטל
מכרמלית לרה"י וקשה לר"י להעמיד
כשיש מרפסת בין רה"ר לגג דאינו
מוכר הכא מרפסת כלל ועוד אי

שמי גוטרותא. מח"י היא. גוטרותא שהיא למעלה מן היסוד ב'
ויזין בולטין מן העלייה שעל שפת היא וקובעין נפרים מזה לזה והיא
גוטרותא ומן אין ממלאין ממנה בשבת לפי שהגוטרותא רה"י שגבוה
ורחבה הרבה והיא כרמלית אלא א"כ עשו לה מחילה עשרה בין
למעלה בין למטה שחוקקין נקב
ארבעה כעין פי צור ועושין מחילה
סביבותיו למעלה או למטה ומשלשל
דלי וממלא ומשיב כלאו פיות המחילה
יורדן וסוממין עד תהום דלאמר
כפ"ק (דף י"ג). קל הוא שהקילו חכמים
במים שמחילה תליה ומתרת בהן:
וכן לא גרסינן: ב' גוטרותא זו
למעלה זו. ואין מכוונות זו על זו
אלא משוכות זו מכנגד זו בתוך ד'
ועשו לעליונה הנקב והמחילה ולא
עשו לתחתונה וכשנת זרקין בני
תחתונה יורד שלהן על מחילות
העליונה יורד לנקב ומשלשל ומשך
ועולה: שפיין אסורין. למלאות
מפני שרשות שמהן שולטות בו ובגון
שעשו אותה מחילה בשומפות
כדמוקמין לה בפירקין לקמ"ג. אלמא
לזה בשלשול לבני עליונה תשמיש
מילוי זה בשלשול שמשלשל לים ולבני
תחתונה צוריקה ושלשול וקמין
שמהן אסורות וי"ש לזה בשלשול
עליונה למלאות דלתרתייהו בשלשול:
שאיין עליונה גבוהה עשרה. ואע"ג דלכתי לזה בקשה ולזה
בנחת הוא שיש מקצת זריקה עם השלשול ואמר שמואל לעיל' דכל
תשמיש שהוא נחת לזה מזה נותנין אותו לנחת לא תיקשי דעממא דהכא
לאו משום תשמיש אלא משום דכיון דבני דהרדי קיימין אין
רשות שלישיית בלא זו ואפילו לזה בפתח ולזה צוריקה שאיין חליק
רשות ביניהן וי' אמרין רשות שלישיית הפסוקה לשמים לזה בנחת ולזה
בקשה ניחת לזה בנחת ה"מ הי"א דב' חריות חלוקות גבוהה י'
כגון חצר ועלייה ובגון ב' חריות המוגדלות י' גבוהה קרקעיתן או
מחילה עשרה ביניהן או חרין עשרה: ולא מיבעיא קאמר. כלומר וכי
תימא הואיל ובתוך עשרה קיימין וטעמא משום דאינו לזו רשות בלא זו
ולא לאשמינן לזה בשלשול ולזה צוריקה (א) נותנין אותו לזה בשלשול
מה לי עשו לעליונה מה לי עשו לתחתונה: לא מיבעיא קאמר לא
מיבעיא עשו לתחתונה ולא עשו לעליונה. דאיכא לאוקומי טעמא
דאיסורא משום תשמיש שהוה דהא סמוכות הן במשך הכותל בתוך ד'
תפחים כדמוקמין לקמן (דף פ"ג). וגובהה נמי בגו עשרה דהרדי: אלא
אפילו כו'. דהוה לזה בשלשול ולזה במקצת זריקה ושלשול: ליסביי לזה
ששמישו בנחת. כדשמואל הואיל ומקצת קושי יש לזה מזה: קמ"ל
דכיון כו' אסרין אהרדי. בלא שום טעם תשמיש: גג הסמוך לרה"ר.
שאינו מוקף חצר בכל נדדיו אלא ידו אחד רה"ר וסמס גג גבוה עשרה:
דרך סולם קבוע. מן העלייה לגג להחירו לנטול מן המרפסת לגג
דאי עבד ליה סולם גלי דעמיה דסלקיה לגג מכה רה"ר וי' איהו ניחא
ליה לאשחמושי ביה: סולם עראי. כיון דמסלקיה ליה כמאל דליתיה הוא:
מ"ע. הא גג זה אינו לתשמיש בני רה"ר כלל: לאו משום. דבהכי
עסקין דלא גביהא מרפסת עשרה מרה"ר וממנה עולין לגג ופחות

מרפסת מגופסת (א) היאך בני רה"ר אסרין עליה ועל הגג ואי דליכא
גיפוסה היאך לה כרמלית והגג נפרק לה בעשרה ואי בלא מרפסת
אימי קפא גגה בתוך עשרה אס כן הוה כרמלית ואר"י דמיירי שפיר
בלא מרפסת ובני רה"ר משתמשים בו לפי שאינו גבוה עשרה ואינו
ספק למלאו ובגון שאר"י גג גבוה עשרה או כל הגג למטה מעשרה
וחס לו משקה ופחות לרה"ר נעשרה או נפחות וקאמרין דלריך סולם
קבוע להחירו אבל בלא סולם אין בני חצר רגילים בו ומבעטין ממנו
בני רה"ר שרבינו להשתמש (י) מותר דיריין ומשוי לכו (מד) קרפף
ואסור לטלטל ממנו לחצר לרבנן ולר"ש נמי כליה ששבתו בית אסור
להוכיין מהצר לגג כיון דנעשה קרפף ולא דמי לחצר או מבוי שפחותים
לרה"ר נעשרה דאין בני רה"ר אסורים עליו דהתם איכא דיריין
גמורין ואין כח לבני רה"ר לנטול וקא אמרין דילמא כבומתא
וסודרא דרגילין להניח שם בני רה"ר כשהם עייפין אע"פ שגבוה
עשרה נחת משאוי קל הוא כפיירש בקונטרס ותשמיש נחת (י) ולא דמי
לרשות שבין שתי חריות לזה בפתח ולזה צוריקה דחצר אין משתמין
בו כבועים אלא ככלים כבדים ור"ת מפרש בענין אחר גג הסמוך
לרה"ר ומגון בתוך עשרה נריך סולם קבוע להחירו דכיון דמוכו
רה"י היא ולא דמי לחצר כרמלית וסולם קבוע שנתצר ממעט כח
כרמלית שנתצר' דלא הוה כרמלית מעליא ודייק סולם קבוע אין סולם
עראי לא חף על גג דע"י סולם עראי הוה תשמיש נחת טפי לחצר
(י) מבני רה"ר דלית להו לבני רה"ר אפילו סולם עראי ואפ"ה כיון
דבתוך עשרה קיימי אסרי ודמי רב פפא דלכתי רה"ר נמי איכא
תשמיש נחת כבומתא וסודרא דרשאו של אדם סמוך לגג והוה
תשמישו בנחת בלא סולם כלל כלכתי חצר כבולם ולהכי נריך
סולם קבוע להחיר כרמלית גרוע כוה דהוה מוכי רשות היחיד:
בור

עליונה למלאות דלתרתייהו בשלשול:
שאיין עליונה גבוהה מתחתונה עשרה. ואע"ג דלכתי לזה בקשה ולזה
בנחת הוא שיש מקצת זריקה עם השלשול ואמר שמואל לעיל' דכל
תשמיש שהוא נחת לזה מזה נותנין אותו לנחת לא תיקשי דעממא דהכא
לאו משום תשמיש אלא משום דכיון דבני דהרדי קיימין אין
רשות שלישיית בלא זו ואפילו לזה בפתח ולזה צוריקה שאיין חליק
רשות ביניהן וי' אמרין רשות שלישיית הפסוקה לשמים לזה בנחת ולזה
בקשה ניחת לזה בנחת ה"מ הי"א דב' חריות חלוקות גבוהה י'
כגון חצר ועלייה ובגון ב' חריות המוגדלות י' גבוהה קרקעיתן או
מחילה עשרה ביניהן או חרין עשרה: ולא מיבעיא קאמר. כלומר וכי
תימא הואיל ובתוך עשרה קיימין וטעמא משום דאינו לזו רשות בלא זו
ולא לאשמינן לזה בשלשול ולזה צוריקה (א) נותנין אותו לזה בשלשול
מה לי עשו לעליונה מה לי עשו לתחתונה: לא מיבעיא קאמר לא
מיבעיא עשו לתחתונה ולא עשו לעליונה. דאיכא לאוקומי טעמא
דאיסורא משום תשמיש שהוה דהא סמוכות הן במשך הכותל בתוך ד'
תפחים כדמוקמין לקמן (דף פ"ג). וגובהה נמי בגו עשרה דהרדי: אלא
אפילו כו'. דהוה לזה בשלשול ולזה במקצת זריקה ושלשול: ליסביי לזה
ששמישו בנחת. כדשמואל הואיל ומקצת קושי יש לזה מזה: קמ"ל
דכיון כו' אסרין אהרדי. בלא שום טעם תשמיש: גג הסמוך לרה"ר.
שאינו מוקף חצר בכל נדדיו אלא ידו אחד רה"ר וסמס גג גבוה עשרה:
דרך סולם קבוע. מן העלייה לגג להחירו לנטול מן המרפסת לגג
דאי עבד ליה סולם גלי דעמיה דסלקיה לגג מכה רה"ר וי' איהו ניחא
ליה לאשחמושי ביה: סולם עראי. כיון דמסלקיה ליה כמאל דליתיה הוא:
מ"ע. הא גג זה אינו לתשמיש בני רה"ר כלל: לאו משום. דבהכי
עסקין דלא גביהא מרפסת עשרה מרה"ר וממנה עולין לגג ופחות

מרפסת כפתח ולבני רה"ר אינו ראו כיון דמרפסת ורה"ר בגו עשרה דהרדי קיימי אסרי אהרדי דאי לאו הכי
טעמא מאי נינהו. ובגון מרפסת מגופסת היא למעלה ופחותה ב' אמות לרה"ר דאי לאו מגופסת היא סביב כיון דלא גבוהה עשרה כרמלית
היא וסולם לא מהני לה דקא מטלטל מכרמלית לרה"י: כבומתא וסודרא. שרגילין לתת עליו בחול כובעין ומעפורת ותשמיש נוח והגון הוא
להס למשאי קל כוה ואע"פ שאינו ראו להס לכתוף משאי כד דלאמר ביציאות השבת (שנה דף ט.) תשעה חוה לכתוף אבל י' לא ה"מ למשאי
כד ומיהו לכתוף וסודרא חוה כשני אדם עייפין בימות החמה נטליין כובעיהן וסודרין מראשיהן עד שיפוח הרוח בהן הלכך אסרי עלייהו
ואפילו לא קיימא מרפסת בגו י' ולא דמי לרשות שבין ב' חריות לזו בפתח ולזו צוריקה דחצר לאו תשמישיה ביה כובעים קלים אלא ככלים
כבדים וכי גבוה כותל י' לא חזי לתשמישיה דחצר (י) ונותנין אותו לזה שבפתח אבל לבני רה"ר חזי. ואית דמוקי להא דר"ג בגג פחות מעשרה
וא"א דל"כ ה"ל כרמלית דכל רשות שרחבה ד' ואינה גבוהה אלא רה"ר כרמלית היא וכיון דהכי הוא סולם מאי מהני. ואני שמעתי בגו
עשרה דהרדי שאינו רחוק מרה"ר עשרה וא"א לומר כן שלא שיערו חכמים עשרה לשבת אלא בגובה ולא שיערו ארבעה אלא במשך:
בור